

Margareta

• *Mărturia unui sfert de veac regal* •

Sandra Gătejeanu Gheorghe

Cuprins

Cuvânt înainte de Regele Mihai I / 5

Înainte de România / 8

Album de familie / 10

25 de fapte în 25 de ani / 20

Arborele genealogic al Principesei Moștenitoare Margareta / 213

1990

25 ianuarie. Prim-ministrul Pakistanului, Benazir Bhutto, dă naștere unei fete, devenind astfel primul șef de guvern modern care a adus pe lume un copil în timpul mandatului.

5 februarie. Este înființat la București Muzeul Țăranului Român.

11 februarie. Liderul sud-african Nelson Mandela este eliberat, după 27 de ani petrecuți în închisoare.

15 februarie. Este creată Uniunea Teatrală din România - UNITER, președintele acestei organizații fiind actorul Ion Caramitru.

11 martie. Patricio Aylwin depune jurământul ca președinte al statului Chile în primele alegeri democratice de după 1970.

12 martie. Este adoptată Proclamația de la Timișoara.

18 martie. În Germania de Est, au loc primele alegeri libere de după 1932.

21 martie. România solicită aderarea la Consiliul Europei, cerere acceptată la 7 octombrie 1993.

15 aprilie. Moare Greta Garbo, actriță de origine suedeză (născută în anul 1905).

20 aprilie. Este lansat telescopul Hubble.

23 iunie. Republica Moldova își declară independența.

3 iulie. Adunarea generală a Academiei Române primește 72 de membri corespondenți (istorici, oameni de știință, oameni de literă) care și-au pierdut pe nedrept această calitate în timpul regimului comunist.

7 iulie. Jose Carreras, Placido Domingo și Luciano Pavarotti au apărut prima oară pe scenă împreună, la Termele de la Caracalla, la Roma, într-un concert vizionat de 1,6 miliarde de oameni, în acea seară.

2 august. Kuweitul este invadat de Irak.

3 octombrie. Are loc reunificarea Germaniei de Est și Germaniei de Vest.

13 noiembrie. Este scrisă prima pagină World Wide Web.

28 noiembrie. Margaret Thatcher își dă demisia din funcția de prim-ministru al Marii Britanii.

18 ianuarie 1990

Sosirea Princesei Margareta pe țărâm românesc

În ziua de 18 ianuarie, la ora 15.00, pe Aeroportul Otopeni aterizează cursa Swiss Air care o aduce în România pe Alteța Sa Regală Princesa Moștenitoare Margareta, însoțită de sora ei, Alteța Sa Regală Princesa Sofia. Princesa Margareta este astfel primul membru al Familiei Regale care pășește pe pământ românesc, după izgonirea din țară, pe 4 ianuarie 1948, a Regelui Mihai și a mamei sale, Regina Elena. Timp de 42 de ani, Familia Regală a fost absentă din România.

În această primă călătorie, alături de Princesa Moștenitoare și de Princesa Sofia, se află Frédéric Mitterrand, Danielle Maillefer, Michel Amiguet, Alain Morvain și alte câteva personalități, precum și două echipe străine de televiziune și trimiși speciali ai redacției ziarului *Le Matin* din Geneva.

La sosirea pe Aeroportul Otopeni, Princesa Moștenitoare ține un discurs. Înainte de a părăsi aeroportul, princesele sunt ținute o oră întreagă într-o încăpere, pentru ca Poliția de Frontieră să le verifice actele. Altețele Lor Regale sunt apoi conduse de la aeroport la hotel de doamna Simina Mezincescu, șeful onorific al Protocolului.

Șederea în țară a avut un caracter de informare, Princesa Margareta declarând că a venit atât pentru a regăsi patria pierdută, cât și pentru a vedea cum poate să-și ajute țara și pe români. Timp de opt zile, Princesa Moștenitoare vizitează spitale, orfeline, case de bătrâni, sate distruse sau monumente istorice în ruină. Deși Princesa Moștenitoare se întoarce în Elveția după vizita de opt zile, la București se pun bazele Secretariatului Regal prin doamnele Sanda Maniu și Mariana Cautis, care se ocupă de bunul mers al activităților membrilor Familiei Regale.

Vorbind despre ziua sosirii, Alteța Sa Regală declara astfel: „A fost cea mai importantă zi din viața mea, o experiență emoțională puternică și o călătorie care mi-a schimbat viața. Nu mai avusesem nicăieri o casă cu adevărat, căci România, deși îmi fusese interzisă, era pentru mine acasă. Mă simțeam ca și când aș fi fost o parte din tatăl meu care se întorcea din exil. Era o responsabilitate enormă și, în același timp, o bucurie imensă.“

Totuși, în acel moment, bucuria este amestecată cu mâhnire și un mare gol sufletește la vederea stării în care țara și societatea se află. În primele zile, Prințesa încearcă să afle de unde trebuie să înceapă, cine are cea mai urgentă nevoie de ajutor.

Primul an al Prințesei în țara sa nu este unul ușor. Puterea politică îi este ostilă, iar 97% din populație are încredere în politicienii de la vârf și doar 5% din populație înclină spre monarhie. Viața românească este cenușie, sărăcia ultimului deceniu fiind istovitoare pentru oameni, iar românii uitând să zâmbească. În mod clar, bătrânii, bolnavii și copiii orfani erau cele mai neajutate categorii sociale.

Fundația Prințesa Margareta a României din Elveția ia naștere la 9 august 1990, fiind înregistrată legal și începând să funcționeze chiar din acel an. Prin vizite în diferite orașe ale țării și prin relațiile stabilite, în Capitală, cu personalități, organizații, uneori instituții, Alteța Sa Regală începe să-și facă o idee despre cum anume trebuie structurată prezența Familiei Regale în societate.

Prințesa Moștenitoare dă curs invitațiilor la evenimente cu caracter public ce reunesec o serie de personalități și la care presa e mereu prezentă. Alteța Sa Regală se întâlnește din ce în ce mai des cu reprezentanți importanți ai societății civile, cu oameni de știință și artă, cu profesori și studenți.

Începutul anului 1990, ca și ultimele zile ale anului 1989 aduc România și Familia Regală pe prima pagină a multor publicații din întreaga lume. Regele, Regina, Prințesa Moștenitoare sunt invitați în platou de influența televiziune franceză TF1,

într-o prestigioasă emisiune, care difuzează un mesaj filmat cu Eugène Ionesco adresându-i-se Regelui Mihai. De asemenea, Philippe Viguié Desplaces publică volumul de conversații cu Majestatea Sa *Le Règne inachevé*. Apar nenumărate articole în presa britanică, spaniolă, germană, franceză și americană despre evenimentele din România și despre monarhul în exil.

Regele Mihai are o convorbire telefonică, la Palatul Élysée, cu Președintele Republicii Franceze de la acea vreme, François Mitterrand. Regele Juan Carlos I al Spaniei se deplasează

personal la Geneva, într-o călătorie privată, pentru a-l întâlni pe Majestatea Sa. Regele Baudouin I al Belgiei este primul care îl sună pe Regele Mihai pentru a-l încuraja și a-și manifesta admirația și susținerea. Iar Principele de Wales se află tot timpul în legătură cu Familia Regală, sprijinind activitatea atât de febrilă a acelor zile.

Imediat după 1 ianuarie 1990, se formează Secretariatul Regal de la Versoix, cel care avea să fie punctul central de legătură între Rege și țară, pentru 11 ani, fiind creat de Principesa Moștenitoare, ajutată îndeaproape de Principesa Sofia. Altețele Lor Regale au făcut aproape o minune, ridicând pe structura vechiului mic secretariat privat al Familiei Regale o adevărată mașinărie mediatică, administrativă și financiară. Corina Motts, Agnes Lascase, Anne-Marie Mutschler, Raluca Sandu, Anne-Marie Schmutz, Cătălina Rădulescu, Diana Smith, Ana Drăgan și Constanța Iorga s-au perindat apoi, an de an, aducând de fiecare dată o contribuție neprețuită activității regale în țară și în lume.

În luna mai a aceluiași an, Regele Mihai se adresează Parlamentului European, la Strasbourg.

De asemenea, Familia Regală organizează transportul în România al unor pachete de medicamente, haine și alimente, în trei autocamioane de 40 de tone fiecare.

3 aprilie 1990

După 43 de ani de exil, Regele Mihai intenționează să-și petreacă sărbătorile de Paște în România. Regele Mihai obținuse viza pentru a vizita România în aprilie 1990, cu ocazia sărbătorilor pascale, dar aceasta i-a fost ulterior anulată. Autoritățile au rugat pe Majestatea Sa să-și amâne venirea după alegerile de la 20 mai. Drept urmare, la 16 aprilie au loc manifestații de protest față de refuzul autorităților de a acorda viza de intrare în țară pentru Regele Mihai.

16-17 mai 1990

Regele Mihai se adresează Parlamentului European

„Doamnelor și domnilor,

Reprezenți multe dintre națiunile libere ale acestui continent. Parlamentul vostru a fost creat urmând visul unei Europe unite. Într-un termen destul de scurt, visul a devenit realitate, de vreme ce instituțiile politice se alătură relațiilor economice în vederea îndeplinirii unei identități comune. În timp ce acest proces se dezvoltă în pace, vă rog să nu uitați că țara mea face parte din acest continent și că problemele ei sunt totodată și problemele noastre, ale tuturor. Țara mea nu este nici mică și nici înapoiată și, deși este săracă, nu are nevoie de caritate. Românii mei au nevoie de încurajarea eforturilor lor, de ajutor constructiv pentru renașterea lor economică și de sprijin permanent în lupta lor pentru libertate.“

9 august 1990

Ia naștere Fundația Principesa Margareta a României

În casa din Versoix a Regelui Mihai, ia naștere Fundația Principesa Margareta a României, filiala din Elveția. Biroul din România al Fundației avea să fie inaugurat în anul următor, la 23 aprilie. În următorii șase ani, sunt create celelalte patru fundații, din Statele Unite, din Belgia, din Marea Britanie și din Franța. Principesa Moștenitoare îndeplinește rolul de liant al celor șase organizații independente.

Principesa Irene a Greciei, Maica Alexandra (născută ASR Principesa Ileana a României), Eugène Ionesco, Yehudi Menuhin și Marele Rabin al Genevei fac parte din comitetul de onoare al noii Fundații, iar Principesa Sofia este vicepreședinte.

Principalul scop al Fundației este acela de a-i ajuta pe români să-și recapete demnitatea, să-și reconstruiască viețile și să contribuie la reconstruirea propriei țări.

Septembrie 1990

Principesa Ileana revine în România

Alteța Sa Imperială și Regală Arhiducesa Ileana, născută Principesă a României, sosește în România în luna septembrie a anului 1990. Arhiducesa, care s-a alăturat Bisericii Ortodoxe Române în anul 1959, devenind Maica Alexandra, se întâlnește pe tărâm românesc cu Principesa Margareta și Principesa Sofia, nepoatele sale. După o absență îndelungată, din 7 ianuarie 1948, Principesa vine în România pentru a revedea locurile dragi inimii sale.

9 decembrie 1990

Copiii din Basel vin în ajutorul copiilor din România

Fundația Principesa Margareta a României organizează împreună cu asociația Swiss Charity condusă de Contesa Esther de Pommery, în prezența Principesei Sofia a României, un eveniment caritabil. Pentru ca și copiii români să aibă un Crăciun adevărat, copiii din Basel donează cadouri și jucării. De asemenea, The Katz Kids împreună cu Bo Katzman susțin un concert la Mustermesse. Copiii care participă la concert donează o jucărie, haine și chiar alimente neperisabile. Cadourile aveau să fie distribuite ulterior de către reprezentanții

Fundației Principesa Margareta din România. Organizatorii primesc cadouri și de la Franz Carl Weber (jucării), Wellcome Pharmaceutical AG (medicamente pentru copii), Hoffmann-la Roche (vitamine) și de la Glückspost (îmbrăcăminte).

25 decembrie 1990

Regelui Mihai i se refuză 24 de ore la mormântul străbunilor

Principesa Moștenitoare planifică vizita Regelui Mihai și a Reginei Ana în România. Majestățile Lor urmau să se deplaseze de la Aeroportul Otopeni la Curtea de Argeș pentru a aprinde o lumânare și pentru a se închina la mormintele Regilor României. După aterizarea avionului, sunt aplicate vizele pe pașapoartele daneze ale Majestăților Lor. În momentul în care mașinile urmau să plece spre Curtea de Argeș, pașapoartele sunt cerute pentru încă o ștampilă. Întrucât se dau asigurări că nu este nicio problemă, Regele Mihai și Regina Ana pleacă împreună cu suita, una dintre persoanele care îi însoțiseră rămânând la aeroport.

Drumul spre orașul Regilor României este întrerupt brusc de mașini de poliție și de tiruri care blochează autostrada spre Pitești. Regele Mihai e obligat, sub amenințarea armelor, să se întoarcă la aeroport, acolo unde îl așteaptă un avion militar care avea să-l ducă de îndată în Elveția.

Nouvelle fondation pour la Roumanie Une aide princière

La famille du roi de Roumanie, résidant à Genève, reste attachée à son pays et désireuse de contribuer à sa reconstruction. Dans ce but, l'aînée des princesses vient de signer, devant notaire et à la villa de Versoix, l'acte de la Fondation Margaritha de Roumanie. Elle s'est entourée, pour l'administration de cette fondation, de sa sœur cadette, la princesse Sophie, ainsi que de Danielle Maillefer, consultant en relations publiques internationales, et de Me Michaël Flaks. Le comité de patronage est composé de personnalités à la tête desquelles figurent Eugène Ionesco et Yehudi Menuhin.

Cette fondation s'intéresse principalement au patrimoine culturel, architectural, artistique et historique roumain qu'il faut reconstruire et sauvegarder; au patrimoine rural qu'il faut restaurer, notamment avec des projets de développement intégré. La fondation prend à cœur l'éducation, la formation scolaire, universitaire et professionnelle du peuple roumain qu'elle désire encourager et favoriser; elle entend entreprendre le maximum pour promouvoir l'éducation civique et surtout l'enseignement des droits de l'homme.

Elle souhaite participer à l'amélioration du secteur de la santé publique et promouvoir toute action d'entraide humanitaire. Enfin, la protection de l'environnement et l'écologie sont d'autres domaines qui, pour la princesse Margaritha, ne peuvent être négligés. Les interventions de la fondation se feront par le biais de projets, pilotes, modèles ou de développement intégré.

La jeune fondation est déjà appuyée par d'importants organismes humanitaires de Suisse, de Belgique et des États-Unis. Des fonds seront également récoltés dans d'autres pays. Les autorités roumaines elles-mêmes ont manifesté leur soutien à cette fondation.

L.N.
Fondation Margaritha de Roumanie, CP 2637, 1211 Genève 2.

La princesse Margaritha de Roumanie signe, en compagnie de sa sœur la princesse Sophie, l'acte de fondation dans le salon de leur maison de Versoix. (Photo Mural)

INTERVISTA ALLA PRIMOGENITA DI RE MICHELE, OSPITE DI AMICI FRIULANI

Margherita di Romania a Udine di ritorno dalla terra del padre Ho visto, racconta, grandi sofferenze e povertà

La Romania, ancora sconvolta e frantumata dagli eventi di quest'ultimo mese, ha appena ricevuto una visita che ha toccato profondamente l'animo del suo popolo, e che ha portato tra giovani e vecchi una nota di speranza e di fiducia nel futuro. Per Margherita, figlia primogenita di Michele, re di Romania in esilio dal 1947 (lei stessa è nata a Losanna nel 1949), non è stato difficile conquistare, con questo primo viaggio nel suo Paese, l'affetto e la simpatia di una popolazione che l'ha accolta fin dal primo momento con manifestazioni di grande calore umano.

Di ritorno da questa visita che in qualche modo le ha cambiato la vita, la principessa Margherita ha trascorso due giorni nella nostra regione, dove di tanto in tanto fa visita a parenti e amici a Udine e a Bracciano di Moruzzo. Abbiamo così avuto l'occasione di poterla intervistare e di sentire dalla sua viva voce — parla perfettamente l'italiano — per aver trascorso lunghi periodi nel nostro Paese — quello che ha visto nella sua Romania. Ma la visita in Friuli, ha subito detto, ha avuto anche lo scopo di organizzare contatti con organismi ed enti che si occupano della raccolta di aiuti per il popolo rumeno.

Le abbiamo subito chiesto qual è stato il clima che ha trovato al suo arrivo a

Margherita di Romania, in Friuli al ritorno dal suo viaggio nel Paese del padre.

Bucarest. «Affetto ed entusiasmo ci hanno subito circondati, fin dal momento del nostro arrivo all'aeroporto, tanto che la folla ci impediva quasi di raggiungere le auto», riferisce con ancora negli occhi quelle immagini e prosegue il suo racconto con il ricordo degli studenti universitari, che si sono offerti di scortare la principessa e le persone della sua delegazione durante tutta la visita. Una visita che ha permesso a Margherita di vedere con i propri occhi dolore e povertà al di là di ogni immaginazione. «Abbiamo trovato un'enorme sofferenza, soprattutto nelle campagne e nei villaggi. Basti pensare che le case venivano abbattute per ordine di Ceaușescu per costringere la gente a trasferirsi in enormi casermoni di cemento, dove mancavano — e mancano — anche le cose più elementari. Per non parlare degli ospedali e delle case per anziani, alcune sono delle fredde cantine, qualcosa di inimmaginabile».

«C'è bisogno di aiuto — prosegue Margherita di Romania — penne, libri, e qui il suo pensiero è rivolto agli studenti, quegli studenti che hanno chiesto di spiegare loro che cosa significa la parola democrazia e come si realizza nella pratica. In Transilvania la principessa ha potuto incontrare la dissidente Doina Cornica, che ha scelto di dimettersi dal Fronte di salvezza nazionale. «Doina Cornica vuole essere portavoce della verità — ci ha detto Margherita —. Ha capito che i comunisti in fondo sono ancora al potere e vuole sostenere soltanto una causa, quella della verità, ecco perché ha rinunciato ad appartenere al Fronte».

E su questo punto la nostra interlocutrice è molto preoccupata: «Ho la sensazione che il Fronte voglia tentare la restaurazione della legittimità dei privilegi del potere. C'è molta paura per questo in Romania, anche se in questi giorni si è formato il consiglio di unità nazionale che raccoglie anche gli altri partiti».

È una situazione ancora ambigua quella che si registra nel Paese e molti vivono nel timore che si possa creare una situazione di chiusura, di limitazione della libertà. Ma c'è anche tanta speranza, «e io sono convinta — aggiunge Margherita — che mio padre, di cui in Romania ho trovato tante memorie, possa fare ancora molto, anche vigilando sulla libertà richiesta dai movimenti veramente democratici».

Margherita, intanto, assieme alla sorella Sofia (uno cinque le figlie di Michele e di Anna di Borbone-Parma), da parte sua ha già avviato iniziative concrete per l'organizzazione degli aiuti, che qualche volta, come ha potuto constatare, non arrivano purtroppo a destinazione. Ha creato due associazioni, ci ha detto, per la salvaguardia del patrimonio culturale e artistico e sta dandosi da fare per l'organizzazione della raccolta e della distribuzione degli aiuti. A questo proposito, chi volesse mettersi in contatto con l'associazione può farlo scrivendo alla principessa Margherita e Sofia di Romania, C.P. 2637, 1211 Ginevra 2 Depot, Svizzera.

«Con questo mio viaggio in Romania — ci ha detto infine Margherita — ho ritrovato me stessa, la mia anima, adesso voglio combattere per questo Paese con tutte le mie forze, perché possa prendere il suo posto nell'Europa».

Violetta Feletti

SAMEDI 13 JANVIER 1990

Coup de cœur à 40 ans

Margarita lâche tout

A Genève, la princesse de Roumanie quitte l'ONU. Par amour du pays

GENÈVE

Michel Noverraz

En poste à Rome pour l'ONU, elle a tout lâché en août dernier: «J'ai eu le sentiment très fort, à ce moment-là, que je ne pourrais plus vivre sans faire quelque chose pour mon pays.» C'était cinq mois avant la chute de Ceaușescu. Une prémonition? «Je ne sais pas, mais j'ai perçu comme un souffle de liberté. Il fallait que je bouge.» Du coup, la princesse Margherita retourne donc à Versoix, chez ses parents. Chez son père, le roi Michel de Roumanie. Et chez sa mère, la reine Anne.

Célibataire de 40 ans, Margarita est l'aînée de cinq filles. Ses petites sœurs s'appellent Hélène, Irina, Sophie et Maria, la benjamine de 25 ans. Il n'y a pas de garçon: si la famille remonte un jour sur le trône de Roumanie, elle en sera l'héritière et peut-être la reine... «Mais ça, rit-elle

avec malice, c'est l'histoire qui le dira. Pour l'instant, je n'ai pas le temps de penser à ça!».

Actives

Pas le temps? Non: sans attendre, les deux femmes bougent. La reine et la princesse s'investissent aujourd'hui dans deux associations qu'elles créent d'urgence à Versoix. L'une pour soutenir la Croix-Rouge roumaine, partie à vau-l'eau, l'autre pour la sauvegarde du patrimoine culturel et artistique du pays, démolit par le grand destructeur.

Cet engagement les conduira sans doute un jour en Roumanie, où ni l'une ni l'autre n'a jamais mis les pieds. «J'en rêve, avoue la reine Anne, et j'attends ce moment depuis toujours. Mais il faut d'abord s'organiser, partir avec du concret.» La princesse acquiesce: «Pas question d'y aller comme ces starlettes qui s'y

précipitent avec un salami à la main... Si je fais le voyage, je sais que je ne quitterai plus jamais ce pays! Je n'ai pas de vraies racines et c'est là ma maison.»

Née à Lausanne, Margarita a fait ses classes dans cette ville, à Genève puis à Edimbourg, en sociologie. Si son roi et ingénieur de père travaille au bénéfice d'un permis C, elle promène, elle, ses deux passeports: danois et britannique. Ce dernier lui vient, merci, de la reine Victoria, dont elle descend directement. Voici du coup le prince Charles à la fois copain et cousin. «Mais vous savez, les cousins-cousines... Il y en a un peu partout, dans toutes les cours royales d'Europe!» La reine et sa fille, c'est vrai, n'y prennent guère garde. Les Versoisiens non plus. «Ici, le courant passe avec tout le monde et c'est chaleureux, dit Anne. Voyez mon mari: on l'appelle tout simplement Monsieur Michel.»

■ MÈRE ET FILLE ACTIVES

La princesse Margarita (à gauche) et la reine Anne.

Coroana regală nu este un simbol al trecutului, ci o reprezentare unică a independenței, suveranității și unității noastre. Coroana este o reflectare a Statului, în continuitatea lui istorică, și a Națiunii, în devenirea ei. Coroana a consolidat România prin loialitate, curaj, respect, seriozitate și modestie.

Regele Mihai

Sub îndrumarea Regelui Mihai, Familia Regală a ridicat o construcție socială, culturală și educațională, precum și o respectată instituție regală, într-o vreme care avea nevoie de modele, de iubire, de inspirație și de exemplu personal.

Principesa Moștenitoare Margareta